ACADEMIC SPECTRUM

2026-yil 1-son

Ilmiy-metodik jurnal
Научно методический журнал
Scientific and Methodical Journal

ISSN
3093-9089

Buxoro - 2026

ACADEMIC SPECTRUM

Ilmiy-metodik jurnal
Научно методический журнал
Scientific and Methodical Journal

№ 1-Son 2026-yil

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Buxoro viloyat Axborot va Ommaviy komunikatsiyalar boshqarmasi tomonidan 2025-yil 26-dekabrdagi №1273056 sonli guvohnoma bilan ro‘yxatga olingan

BOSH MUHARRIR:
Axmadov Nazirjon Rahmat o‘g‘li
Psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
TAHRIRIYAT KENGASHI A’ZOLARI

Кулешов Валерий Владимирович - pedagogika fanlari doktori, professor Rossiya Fanlar akademiyasining akademigi (Ukraina).

Andriyenko Yelena Vasilyevna - pedagogika fanlari doktori, professor (Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Fizika, matematika, axborot va texnologiya ta’limi instituti, Novosibirsk, Rossiya).

Romm Tatyana Aleksandrovna - pedagogika fanlari doktori, professor (Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Tarix, gumanitar va ijtimoiy ta’lim instituti, Novosibirsk, Rossiya).

Olimov Shirinboy Sharofovich — pedagogika fanlari doktori, professor (Buxoro davlat universiteti “Pedagogika” kafedrasi mudiri).

Zaripov Lochin Rustamovich - pedagogika fanlari doktori (DSc), professor (O’zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy ta’limni rivojlantirish ilmiy-tadqiqot markazi, O’quv-uslubiy faoliyatni takomillashtirish boshqarma boshlig‘i).

Safarov Dilmurod Xalimovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor (Navoiy viloyati pedagogik mahorat markazi Akademik faoliyat bo'yicha direktor o'rinbosari)

Nazarov Akmal Mardonovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor (Buxoro davlat universiteti Yoshlar masalalari va ma`naviy-ma`rifiy ishlar bo`yicha birinchi prorektor).

Rustamov Shavkat Shuhrat o’g‘li - psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasi mudiri).

Ganjiyev Feruz Furqatovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasi professori).

Ismatova Dilafruz Tuymuratovna - psixologiya fanlari bo’yicha falsafa doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasi dotsenti).

Muxlisov Sodiqjon Saidjonovich - pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti “Axborot tizimlari va raqamli texnologiyalar kafedrasi dotsenti).

Tilavov Muxtor Hasan o‘g‘li - psixologiya fanlari bo’yicha falsafa doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasi dotsenti).

Mas’ul kotib:

Dehqonboyev Shohjahon Oybek o‘g‘li – Buxoro davlat universiteti Psixologiya kafedrasi o‘qituvchisi

EDITOR-IN-CHIEF:

Akhmadov Nazirjon Rahmat o‘g‘li — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor.

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD:

Valeriy Vladimirovich Kuleshov — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Academician of the Russian Academy of Sciences (Ukraine).

Elena Vasilyevna Andrienko — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Novosibirsk State Pedagogical University, Institute of Physics, Mathematics, Information and Technological Education, Novosibirsk, Russia).

Tatyana Aleksandrovna Romm — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Novosibirsk State Pedagogical University, Institute of History, Humanities and Social Education, Novosibirsk, Russia).

Shirinboy Sharofovich Olimov — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Bukhara State University, Head of the “Pedagogy” Department).

Lochin Rustamovich Zaripov — Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor (Research Center for the Development of Higher Education under the Ministry of Higher Education, Science and Innovations of the Republic of Uzbekistan, Head of the Department for Improvement of Educational and Methodological Activities).

Dilmurod Xalimovich Safarov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor (Navoi Regional Center for Pedagogical Excellence, Deputy Director for Academic Affairs).

Akmal Mardonovich Nazarov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor (Bukhara State University, First Vice-Rector for Youth Affairs and Spiritual-Educational Work).

Shavkat Shuhrat o‘g‘li Rustamov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor (Bukhara State University, Head of the “Psychology” Department).

Feruz Furqatovich Ganjiyev — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor (Bukhara State University, Professor of the “Psychology” Department).

Dilafruz Tuymuratovna Ismatova — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Psychology” Department).

Sodiqjon Saidjonovich Mukhlisov — Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Information Systems and Digital Technologies” Department).

Muxtor Hasan o‘g‘li Tilavov — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Psychology” Department).

EXECUTIVE SECRETARY:

Dehqonboyev Shohjahon Oybek o‘g‘li — Lecturer, Department of Psychology, Bukhara State University.

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

Ахмадов Назирджон Рахмат угли — доктор философии по психологии (PhD), доцент.

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОГО СОВЕТА:

Кулешов Валерий Владимирович — доктор педагогических наук, профессор, академик Российской академии наук (Украина).

Андриенко Елена Васильевна — доктор педагогических наук, профессор (Новосибирский государственный педагогический университет, Институт физики, математики, информационных и технологических наук, г. Новосибирск, Россия).

Ромм Татьяна Александровна — доктор педагогических наук, профессор (Новосибирский государственный педагогический университет, Институт истории, гуманитарных и социальных наук, г. Новосибирск, Россия).

Олимов Ширинбой Шарофович — доктор педагогических наук, профессор (Бухарский государственный университет, заведующий кафедрой «Педагогика»).

Зарипов Лочин Рустамович — доктор педагогических наук (DSc), профессор (Научно-исследовательский центр развития высшего образования при Министерстве высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан, начальник управления совершенствования учебно-методической деятельности).

Сафаров Дилмурод Халимович — доктор психологических наук (DSc), профессор (Навоийский областной центр педагогического мастерства, заместитель директора по академической деятельности).

Назаров Акмал Мардонович — доктор психологических наук (DSc), профессор (Бухарский государственный университет, первый проректор по делам молодежи и духовно-просветительской работе).

Рустамов Шавкат Шухрат угли — доктор психологических наук (DSc), доцент (Бухарский государственный университет, заведующий кафедрой «Психология»).

Ганжиев Феруз Фуркатович — доктор психологических наук (DSc), доцент (Бухарский государственный университет, профессор кафедры «Психология»).

Исматова Дилафруз Туймуратовна — доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Психология»).

Мухлисов Содикжон Саиджонович — доктор философии (PhD) по педагогическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Информационные системы и цифровые технологии»).

Тилавов Мухтор Хасан угли — доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Психология»).

ОТВЕТСТВЕННЫЙ СЕКРЕТАРЬ:

Дехконбоев Шохжахон Ойбек угли — преподаватель кафедры «Психология» Бухарского государственного университета.

Jamaldinov Sarvar Azimjanovich
Namangan davlat pedagogika instituti mustaqil tadqiqotchisi

RAQAMLI TA’LIM JARAYONLARINI O‘RGATISHNING BO‘LAJAK PEDAGOGLAR TARBIYAVIY FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDAGI AHAMIYATI

Annotatsiya. *Maqolada oliy ta’lim muassasalarida Pedagogika fani negizida maktablardagi raqamli ta’lim jarayonlarini o‘rgatishga qaratilgan dars soatlarini joriy etish zarurati asoslab beriladi. Kundalik.com platformasi, attestatsiya va imtihon jarayonlarining raqamlashtirilishi, iqtidorli o‘quvchilar bilan ishlash, ota-onalar bilan onlayn hamkorlik hamda yangi baholash tizimlarining tarbiyaviy jarayonga ta’siri tahlil qilinadi. Mazkur jarayonlarning bo‘lajak pedagoglarning tarbiyaviy faoliyatini rivojlantirish texnologiyasi bilan uzviy bog‘liqligi ilmiy jihatdan yoritiladi.*

Kalit so‘zlar: *raqamli ta’lim, pedagogika, tarbiyaviy faoliyat, bo‘lajak pedagog, Kundalik.com, onlayn baholash, raqamli platformalar.*

Аннотация. *В статье обосновывается необходимость внедрения в высших учебных заведениях курсов, ориентированных на обучение цифровым образовательным процессам в школах на основе дисциплины «Педагогика». Анализируются платформа Kundalik.com, цифровизация процессов сертификации и экзаменов, работа с одаренными учениками, онлайн-сотрудничество с родителями и влияние новых систем оценки на образовательный процесс. Научно подчеркивается неразрывная связь между этими процессами и технологиями развития образовательной деятельности будущих учителей.*

Ключевые слова: *цифровое образование, педагогика, образовательная деятельность, будущий учитель, Kundalik.com, онлайн-оценка, цифровые платформы.*

Abstract. *The article justifies the need to introduce classes in higher education institutions focused on teaching digital educational processes in schools based on the discipline of Pedagogy. The Kundalik.com platform, the digitalization of certification and examination processes, work with gifted students, online cooperation with parents, and the impact of new assessment systems on the educational process are analyzed. The inextricable link between these processes and the technology for developing the educational activities of future teachers is scientifically highlighted.*

Key words: *digital education, pedagogy, educational activities, future teacher, Kundalik.com, online assessment, digital platforms.*

Kirish. Bugungi globallashuv va raqamlashtirish sharoitida ta’lim tizimi jamiyat taraqqiyotining eng muhim drayverlaridan biri sifatida tubdan transformatsiyalanmoqda. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, raqamli platformalar va sun’iy intellektning ta’lim jarayoniga jadal kirib kelishi natijasida maktablarda nafaqat o‘qitish usullari, balki baholash, nazorat, hujjat yuritish, ota-onalar bilan hamkorlik hamda tarbiyaviy faoliyatning mazmuni va shakllari ham yangilanmoqda. An’anaviy pedagogik yondashuvlar o‘rnini tobora ko‘proq raqamli ta’lim ekotizimlari egallamoqda.

Hozirgi kunda umumta’lim maktablarida Kundalik.com kabi elektron jurnal va kundalik tizimlari, onlayn attestatsiya va monitoring platformalari, raqamlashtirilgan imtihon va baholash mexanizmlari keng joriy etilgan. Iqtidorli o‘quvchilarni aniqlash, olimpiada va tanlovlarni o‘tkazish, yakuniy va oraliq nazoratlarni onlayn tarzda amalga oshirish ta’lim jarayonining ajralmas qismiga aylanmoqda. Shu bilan birga, ota-onalarga farzandlarining o‘quv faoliyati, baholari va intizomini real vaqt rejimida kuzatish imkoniyatining yaratilishi tarbiyaviy mas’uliyatni kuchaytiruvchi muhim omil bo‘lib xizmat qilmoqda.

Bunday sharoitda pedagog shaxsiga qo‘yilayotgan talablar ham sezilarli darajada ortmoqda. Endilikda o‘qituvchi nafaqat fan bilimdoni, balki raqamli platformalardan samarali foydalana oladigan, onlayn baholash va monitoring jarayonlarini boshqara oladigan, o‘quvchi va ota-onalar bilan raqamli muhitda tarbiyaviy hamkorlikni yo‘lga qo‘ya oladigan mutaxassis bo‘lishi lozim. Bu

esa bo‘lajak pedagoglarni tayyorlash jarayonida mazkur kompetensiyalarni oldindan shakllantirish zaruratini yuzaga keltirmoqda.

Shu nuqtayi nazardan, oliy ta’lim muassasalarida Pedagogika fani doirasida maktablarda amalda qo‘llanilayotgan raqamli ta’lim jarayonlarini o‘rgatuvchi maxsus dars soatlarini kiritish ilmiy va amaliy jihatdan dolzarb masala hisoblanadi. Ayniqsa, raqamli platformalardan foydalanish orqali tarbiyaviy faoliyatni tashkil etish, o‘quvchilarning mas’uliyati, mustaqil ishlashi va o‘z-o‘zini nazorat qilish ko‘nikmalarini rivojlantirish texnologiyalarini bo‘lajak pedagoglarga tushuntirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Adabiyotlar tahlili. So‘nggi yillarda ta’limni raqamlashtirish va pedagog kadrlarni yangi sharoitga mos tayyorlash masalalari xorijiy va mahalliy olimlarning ilmiy tadqiqotlarida muhim yo‘nalish sifatida qaralmoqda. Xususan, Yevropa va Osiyo mamlakatlarida olib borilgan tadqiqotlarda raqamli ta’lim platformalarining o‘quv jarayonini individuallashtirish, baholashning shaffofligini ta’minlash va tarbiyaviy ta’sir samaradorligini oshirishdagi roli keng yoritilgan.

G‘arb olimlari (J. Selwyn, M. Fullan, A. Williamson) raqamli ta’lim muhitini pedagogik jarayonning faqat texnik vositasi emas, balki shaxs rivojiga xizmat qiluvchi ijtimoiy-pedagogik makon sifatida talqin qiladilar. Ularning tadqiqotlarida raqamli monitoring, onlayn baholash va ota-onalar bilan elektron hamkorlik o‘quvchilarda mas’uliyat, intizom va o‘z-o‘zini nazorat qilish sifatlarini shakllantirishga xizmat qilishi ta’kidlanadi.

Rossiya va MDH mamlakatlari olimlari (E. Polat, I. Robert, N. Talyzina) pedagoglarni tayyorlash jarayonida raqamli kompetensiyalarni shakllantirish masalasiga alohida e’tibor qaratib, oliy ta’lim dasturlariga raqamli pedagogika, elektron baholash va masofaviy ta’lim elementlarini kiritish zarurligini ilmiy jihatdan asoslab berganlar. Ularning fikricha, raqamli muhitda tarbiyaviy faoliyatni tashkil etish pedagogdan yuqori darajadagi metodik va axloqiy mas’uliyatni talab etadi.

O‘zbekistonlik olimlar tadqiqotlarida ham so‘nggi yillarda raqamli ta’lim va pedagogik jarayon integratsiyasi masalalari keng yoritilmoqda. Mahalliy ilmiy ishlarda Kundalik.com, elektron jurnal va baholash tizimlarining ta’lim sifati va tarbiyaviy nazoratga ta’siri tahlil qilinib, bu jarayonlar pedagogning tarbiyaviy faoliyatini yangi texnologik asosda tashkil etishni talab qilishi qayd etilgan. Shu bilan birga, mavjud tadqiqotlarda bo‘lajak pedagoglarni aynan maktablarda joriy etilgan raqamli tizimlar bilan ishlashga tayyorlash masalasi yetarli darajada kompleks yoritilmagan.

Adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, raqamlashtirilgan ta’lim jarayonlari pedagogning tarbiyaviy faoliyatini rivojlantirish texnologiyalari bilan bevosita bog‘liq bo‘lib, u o‘quvchilarning mas’uliyati, o‘zini boshqarishi, intizomi va ijtimoiy faolligini shakllantirishga xizmat qiladi. Shu bois, oliy ta’lim muassasalarida Pedagogika fani doirasida maktablarda amalda qo‘llanilayotgan raqamli platformalarni o‘rgatishga yo‘naltirilgan dars soatlarini joriy etish ilmiy-nazariy va amaliy ehtiyoj sifatida namoyon bo‘lmoqda.

Asosiy qism. Raqamli ta’lim jarayonlari va pedagogik tayyorgarlik. Hozirgi kunda umumta’lim maktablarida ta’lim jarayonining deyarli barcha bosqichlari raqamli platformalar asosida tashkil etilmoqda. Xususan, Kundalik.com platformasi orqali dars jadvali, o‘quvchilarning davomat ko‘rsatkichlari, joriy va yakuniy baholash natijalari, uy vazifalari hamda o‘zlashtirish monitoringi tizimli ravishda yuritilmoqda. Mazkur platforma nafaqat o‘qituvchi va o‘quvchi o‘rtasidagi aloqani, balki maktab–ota-ona–ta’lim boshqaruvi o‘rtasidagi hamkorlikni ham yangi bosqichga olib chiqdi.

Shuningdek, bugungi kunda attestatsiya jarayonlari, oraliq va yakuniy nazoratlar, iqtidorli o‘quvchilar uchun tanlovlar va fan olimpiadalari ham tobora raqamlashtirilmoqda. Ayrim maktablarda yangi baholash tizimi asosida imtihonlarning onlayn tarzda o‘tkazilishi tajribasi joriy etilmoqda. Bu jarayonlar ta’limning shaffofligi, xolisligi va samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda.

Bunday sharoitda o‘qituvchi faqatgina fan mazmunini bilish bilan cheklanib qolmasdan, raqamli savodxonlik, axborot bilan ishlash madaniyati, onlayn muhitda pedagogik etika va shaxsiy mas'uliyat kabi kompetensiyalarga ega bo‘lishi talab etilmoqda. Chunki raqamli platformalarda

ishlash jarayonida har bir pedagogning harakati, baholashi va munosabati elektron tarzda qayd etiladi hamda tahlil qilinadi.

1-jadval. Maktablardagi raqamli ta’lim jarayonlari va pedagog kompetensiyalari o‘rtasidagi bog‘liqlik

Raqamli jarayonlar	Mazmuni	Pedagogdan talab etiladigan kompetensiyalar
Kundalik.com platformasi	Davomat, baholash, uy vazifasi, monitoring	Raqamli savodxonlik, mas'uliyat, axborot bilan ishlash
Onlayn attestatsiya	Pedagog faoliyatini baholash	Hujjatlar bilan ishlash, axborot xavfsizligi
Onlayn imtihonlar	Yakuniy va oraliq nazorat	Xolislik, texnik ko‘nikma, stressni boshqarish
Raqamli olimpiadalar	Iqtidorli o‘quvchilarni aniqlash	Tashkilotchilik, raqamli baholash
Ota-onalar bilan onlayn muloqot	Nazorat va hamkorlik	Pedagogik etika, muloqot madaniyati

Agar bo‘lajak pedagoglar mazkur raqamli ta’lim jarayonlari bilan yetarlicha tanish bo‘lmagan holda maktabga ishga kirsa, ularning ta’limiy va tarbiyaviy faoliyatida qator qiyinchiliklar yuzaga keladi. Jumladan, elektron baholash tizimidan noto‘g‘ri foydalanish, ota-onalar bilan samarali onlayn muloqotni yo‘lga qo‘ya olmaslik, raqamli nazorat vositalarini tarbiyaviy maqsadda qo‘llay olmaslik kabi holatlar ta’lim sifatiga salbiy ta’sir ko‘rsatadi.

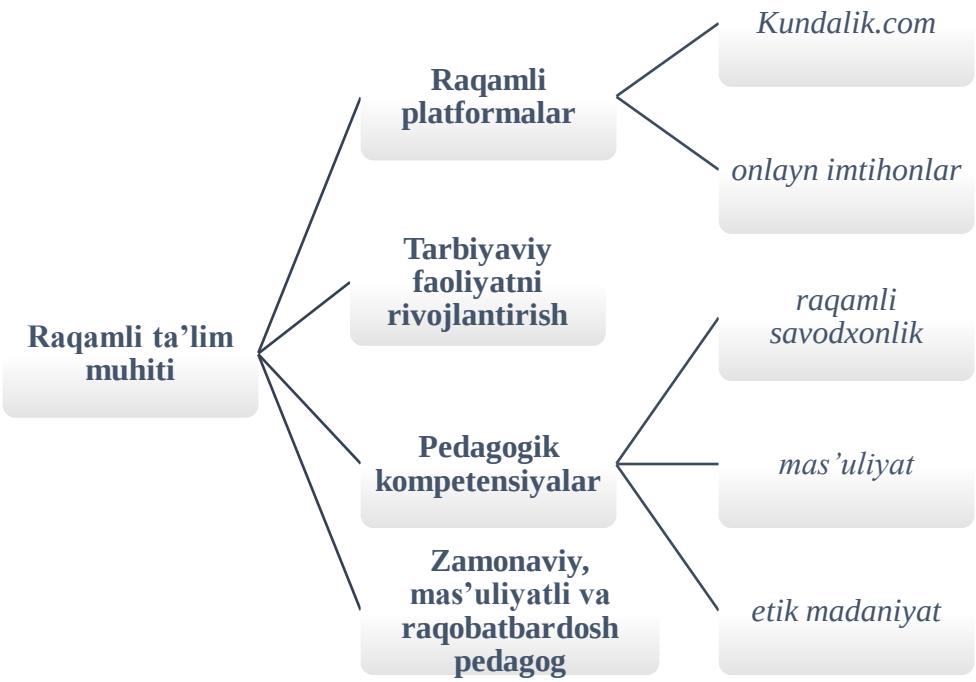

1-rasm. Bo‘lajak pedagoglarni raqamli tarbiyaviy faoliyatga tayyorlash modeli

Shu sababli, oliy ta’lim muassasalarida “Pedagogika” fani doirasida maktablarda amalda qo‘llanilayotgan raqamli ta’lim platformalarini o‘rgatishga qaratilgan maxsus mavzular va amaliy mashg‘ulotlarni joriy etish zarur, deb hisoblaymiz. Bu bo‘lajak pedagoglarda zamonaviy raqamli muhitda ishlashga tayyorlikni, shuningdek, tarbiyaviy faoliyatni raqamli vositalar orqali samarali tashkil etish texnologiyasini shakllantirishga xizmat qiladi.

Raqamli platformalarning tarbiyaviy faoliyatga ta’siri. Raqamli ta’lim jarayonlari faqat bilim berish bilan cheklanmaydi, balki tarbiyaviy faoliyatga ham bevosita ta’sir ko‘rsatadi. Jumladan, ota-onalar farzandlarining o‘qishdagi natijalari, xulqi va faolligini onlayn kuzatib borish imkoniga ega bo‘lmoqda. Bu esa o‘qituvchi–o‘quvchi–ota-ona hamkorligini mustahkamlaydi.

Yangi baholash tizimiga o‘tgan maktablarda imtihonlarning onlayn tarzda o‘tkazilishi o‘quvchilarda mas’uliyat, halollik va o‘zini nazorat qilish ko‘nikmalarini shakllantiradi. Shu bilan birga, o‘qituvchilarning doimiy ravishda o‘z ustida ishlashi, yangi texnologiyalarni o‘zlashtirishi tarbiyaviy jarayonning sifatini oshiradi.

Raqamli ta’lim jarayonlarini o‘rgatish bo‘lajak pedagoglarning tarbiyaviy faoliyatini rivojlantirish texnologiyasining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Chunki tarbiyaviy faoliyat bugun faqat sinfda emas, balki virtual muhitda ham amalga oshirilmoqda. O‘qituvchi o‘quvchini mas’uliyatli, intizomli, axborotdan to‘g‘ri foydalanadigan shaxs sifatida tarbiyalashi uchun o‘zi ham raqamli kompetensiyalarga ega bo‘lishi shart.

Pedagogika fanida ushbu masalalarning yoritilishi bo‘lajak o‘qituvchilarda kasbiy moslashuvchanlik, raqamli madaniyat va tarbiyaviy mas’uliyatni shakllantiradi. Bu esa ularning kelgusidagi pedagogik faoliyatida yuqori samaradorlikni ta’minlaydi.

Bo‘lajak pedagoglar tarbiyaviy faoliyatini rivojlantirish texnologiyasi bilan bog‘liqlik. Raqamli ta’lim jarayonlarini o‘rgatish bo‘lajak pedagoglarning tarbiyaviy faoliyatini rivojlantirish texnologiyasining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Chunki zamonaviy ta’lim sharoitida tarbiyaviy jarayonlar faqat sinfda emas, balki virtual muhitda ham amalga oshirilmoqda. Masalan, o‘quvchilarning darsga qatnashuvi, topshiriqlarni bajarishi, onlayn baholash, loyiha ishlarini taqdim etish kabi jarayonlar raqamli platformalar orqali kuzatiladi. Shu bois, o‘qituvchi o‘quvchini mas’uliyatli, intizomli, axborotdan to‘g‘ri foydalanadigan shaxs sifatida tarbiyalashi uchun o‘zi ham raqamli kompetensiyalarga ega bo‘lishi shart.

Pedagogika fanida raqamli ta’lim platformalarini o‘rgatish orqali bo‘lajak pedagoglarda quyidagi ko‘nikmalar shakllanadi:

1. Kasbiy moslashuvchanlik – turli raqamli platformalarda ishlash, yangi texnologiyalarni o‘zlashtirish qobiliyati.

2. Raqamli madaniyat – axborot xavfsizligi, onlayn etikaga rioya qilish, o‘quvchi ma’lumotlarini himoya qilish.

3. Tarbiyaviy mas’uliyat – o‘quvchi faoliyatini nazorat qilish, onlayn baholashni adolatli o‘tkazish va ota-onalar bilan samarali elektron aloqalarni tashkil etish.

4. Analitik qobiliyat – o‘quvchilarning o‘zlashtirish ko‘rsatkichlarini raqamli tizim orqali tahlil qilish, muammolarni aniqlash va yechim taklif etish.

Shu bilan birga, bo‘lajak pedagoglarning raqamli kompetensiyalari ular tarbiyaviy jarayonlarni virtual muhitda samarali tashkil etishiga imkon yaratadi. Masalan, iqtidorli o‘quvchilar uchun onlayn olimpiadalarni tashkil etish, darsdan tashqari onlayn loyihalarni nazorat qilish va baholash, ota-onalarga farzandlarining o‘qish jarayonini real vaqt rejimida ko‘rsatish kabi imkoniyatlar yaratiladi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, oliy ta’lim muassasalarida Pedagogika fani doirasida maktablardagi raqamli ta’lim jarayonlarini o‘rgatishga qaratilgan dars soatlarini kiritish bugungi zamon ta’limining eng dolzarb vazifalaridan biridir. Raqamlashtirilgan platformalar, jumladan Kundalik.com va boshqa onlayn tizimlar yordamida o‘quvchilarning darsga qatnashuvi, topshiriqlarni bajarishi, baholash va attestasiyasi samarali nazorat qilinadi. Shu jarayonlarni bo‘lajak pedagoglar bilan o‘rgatish ularning kelajakdagi pedagogik faoliyatida yuqori samaradorlikni ta’minlaydi.

Bundan tashqari, raqamli ta’lim platformalari yordamida bo‘lajak o‘qituvchilar quyidagi jihatlarda rivojlanadilar:

Kasbiy kompetensiyalarni oshirish – yangi texnologiyalarni qo‘llash, interaktiv darslar tashkil etish va o‘quv jarayonini boshqarish ko‘nikmalari shakllanadi.

Tarbiyaviy mas’uliyatni kuchaytirish – o‘quvchilarni onlayn muhitda ham samarali tarbiyalash, ularning axborotdan to‘g‘ri foydalanishini nazorat qilish, ijtimoiy va axloqiy qadriyatlarni shakllantirish imkoniyati yaratiladi.

Pedagogik innovatsiyalarni qo‘llash – o‘quv jarayonini individuallashtirish, motivatsiyani oshirish, iqtidorli o‘quvchilarni aniqlash va rag‘batlantirishning zamonaviy usullarini o‘rganish imkoniyati paydo bo‘ladi.

Ota-onalar bilan samarali hamkorlik – raqamli tizimlar orqali ota-onalar farzandlarining ta’lim jarayonini real vaqt rejimida kuzatishi va pedagog bilan aloqa qilishi mumkin.

Shu bilan birga, bunday tayyorgarlik bo‘lajak pedagoglarda mas’uliyat, axborot madaniyati va raqamli savodxonlikni rivojlantiradi, bu esa ularni zamonaviy maktabning raqobatbardosh va sifatli pedagog kadriga aylantiradi. Raqamlashtirilgan ta’lim jarayonlarini o‘rgatish, shuningdek, pedagoglarning o‘z ustida ishlashini rag‘batlantiradi, innovatsion yondashuvlarni tatbiq etishga tayyorlaydi va ta’lim jarayonini yanada samarali, shaffof va o‘lchab bo‘ladigan tizimga aylantiradi.

Natijada, Pedagogika fani doirasida raqamli ta’lim jarayonlarini o‘rgatish nafaqat bo‘lajak pedagoglarning professional kompetensiyalarini oshiradi, balki ularni pedagogik tarbiyaviy faoliyatning barcha jihatlarida - mas’uliyat, axborot madaniyati, innovatsion yondashuv va samaradorlik nuqtai nazaridan yetuk shaxs sifatida tayyorlaydi. Shu tariqa, bu jarayon oliy ta’lim muassasalari va umumta’lim maktablari o‘rtasidagi uzviy bog‘liqlikni mustahkamlaydi, ta’lim sifatini yanada oshirish va milliy ta’lim tizimini raqobatbardosh qilishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati.

1. Jamaldinov Sarvar Azimjanovich. (2025). RAQAMLI TA’LIM SHAROITIDA TARBIYAVIY FAOLIYATNING O‘ZIGA XOS JIHATLARI. *IQRO INDEXING*, *19*(01), 302-307. https://worldlyjournals.com/index.php/IFX/article/view/19937

2. Jamaldinov Sarvar Azimjanovich. (2025). DIGITAL UPBRINGING CONCEPTS IN INTERNATIONAL PRACTICE. *Journal of Applied Science and Social Science*, *15*(11), 617–622. Retrieved from https://www.internationaljournal.co.in/index.php/jasass/article/view/2451

3. 1.Azimjanovich, J. S. (2025). DIGITAL UPBRINGING CONCEPTS IN INTERNATIONAL PRACTICE. SHOKH LIBRARY, 1(11).

4. 2.Azimjanovich, J. S. (2025). MAKTAB VA MAKTABGACHA TA’LIM TASHKILOTLARIDA INKLYUZIV TA’LIMNI TASHKIL ETISH. Research Focus, 4(Special Issue 2), 249-256.

5. 3.Azimjanovich, J. S. (2024). OILA MUHITIDA TADBIRKORLIK KO ‘NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARI. ZAMONAVIY TA’LIMDA FAN VA INNOVATSION TADQIQOTLAR JURNALI, 2(17), 111-122.

MUNDARIJA:

Nazarov Akmal Mardonovich	Talabalarda kreativ va innovatsion ilmiy faoliyatning psixologik jihatlari	6
Rustamov Shavkat Shuxratovich	Talabalarni innovatsion kompetenligini rivojlantirishning pedagogik-psixologik asoslari	10
Ostanov Shuxrat Sharifovich	Art-terapiya metodlari yordamida talaba-yoshlarning kreativ fikrlash va ijodiy salohiyatini rivojlantirishning psixologik asoslari	14
Axmadov Nazirjon Rahmat o‘g‘li	O‘smirlarda konstruktiv xulq-Atvorni shakllanishining ijtimoiy psixologik omillari	19
Dehqonboyev Shohjahon Oybek o‘g‘li	Sud psixologik ekspertizasida shaxsning emotsional holatini baholash	24
Axtamova Ferangiz G’ayratovna	O‘smirlik davridagi destruktiv xulq-atvorni psixoprofilaktika qilish va kreativlikni faollashtirishga yo‘naltirilgan psixologik yondashuvlar	30
Ashrapov Nodirbek Namoz o’g’li	O‘smirlarda kognitiv rivojlanishning ijtimoiy-psixologik determinantlari va ularning shaxsiy rivojlanishdagi o‘rni	35
Hamroyev Jasur	Talabalari o‘rtasida sun’iy intellekt vositalari yordamida kreativ fikrlash va muammolarni hal qilish ko‘nikmalarini rivojlantirish	40
Axmedova Zarina Rahmat qizi	Loyihaviy yondashuv asosida bo‘lajak o‘qituvchilarning fasilitatorlik faoliyatiga tayyorlash mexanizmini takomillashtirish	44
Khakimov Shukhrat Shodievich	Methods of studying the military servant and the military team	49
N.Z.Jumayev	Raqamli davrda ijtimoiy media va sun’iy intellektning yoshlar ruhiy salomatligiga ta’siri	56
Sharopov Suxrob Shodi o`g`li	Talabalarni kognitiv va metakognitiv kompetentsiyalarini rivojlantirishning pedagogik-psixologik mexanizmlari	60
Boboqulova O’g’iloy Komil qizi	Shaxslararo manipulyatsiya va nazorat mexanizmlari: emotsional ekspluatatsiyaning psixologik asoslari	64
Saidova Nodira Nu’monovna	Yoshlar kreativ va tanqidiy fikrlashini rivojlantirishda pedagogik psixologiyaning roli	68
Bobojonova Dilnura Husniddin qizi	Dezadaptatsiyalashgan o‘smirlarda adaptatsiya jarayoni rivojlanishining ijtimoiy-psixologik mexanizmlari	73
Абдужабборов Тохиржон Курбанович	Особенности течения и лечения атопического дерматита в зависимости от возраста по данным наблюдений в андижанской области	78

Xolmuradov Musurmon Avlaqulovich Narzullayeva Iroda Jaloliddin qizi	Tijorat banklarida investitsiyalarni jalb etishda xorij tajribasi	82
Nurmuxammedova Nilufar Alijon qizi Temirova Mashhuraxon Muhammadaminovna	O‘zbekistonda bozor iqtisodiyotiga o`tish bosqichida xotin-qizlar liderlik faoliyatini rivojlantirishning huquqiy asoslarining mustahkamlanishi	89
Maxmudova Zulfiya Mexmonovna	Qo‘riqlash xizmati xodimlari kasbiy kompetentligini takomillashtirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari	92
Sanoyeva Mohigul Odil qizi	Klassik pedagogik merosni modernizatsiya qilishning zamonaviy talablari va ularni ta’lim amaliyotiga joriy etish mexanizmlari	103
Xolmirzayeva Mushtariybegim U. Abdullayev	Bobi oliy: usmonli davlatining boshqaruv markazi va evolyutsiyasi	107
Dilmurodov Elyorjon Ilg'or o'g'li	Civil society and globalization: the harmony of national values and modern trends	110
Eshpo'latova Xilola Davron qizi	Fransuz tilini o'rganish jarayonida audiovizual materiallar yordamida talabalarning og'zaki nutqini rivojlantirish	116
Abdusalimova Zukhraxon Bakhtiyor qizi	Teaching methodology of the uzbek language for the foreign students	119
Abdullayeva Dildora Muhiddin qizi	Frazeologik sinonimlarning struktur turlari	122
Panaeva Sarbinaz Uzaqbergenovna	Insonlar orasida fabbing (phubbing) holatining paydo bo‘lishi va uning ijtimoiy-psixologik oqibatlari	125
Toshturdiyev Nurbek Nurali o‘g‘li	Jadid ziyolilarining hayot tarzi va ijtimoiy mas’uliyat hissi: ma’rifat va fidoyilik omillari	130
Uzoqova Gulzoda	Konstitutsiya – erkin va farovon hayot garovi	134
Xilola Xolikova Gulamovna, Siroj Nematov G‘ulom o‘g‘li,	Maktab muhitining o‘quvchilar emotsional holatiga psixologik ta’siri	137
Sultonmurod Mamasoliyev Olimjon o‘g’li	Psychological benefits of gamified bilingual learning: a meta-analysis of motivation and well-being	141
Qodriqulova Fotima Ulug’bek qizi	Azot fiksatsiyasi va innovatsiyalar: yasmiq yetishtirishning yangi bosqichi	146
Kurbanova Shukurjon Yeldashbayevna	Turkiy adabiyotda shaxs kamoloti: Hofiz Xorazmiy didaktik qarashlari misolida pedagogik model	150
Obidova O.	Ta’lim psixologiyasi nuqtayi nazaridan zamonaviy pedagogik texnalogiyalarning ta’siri	154
Xasanova Nazokat Shavkatbek qizi	Inson huquqlarini xalqaro himoya qilish mexanizmlari	159
Abdug’ofurov Muhammadqodir	Milliy me’morchilik uslublarida zamonaviylik va restavratsiya muammolari	163

Olimova Sarvara Sobitxon qizi	Nogironligi bo‘lgan shaxslarning kutubxonalar orqali ijtimoiy integratsiyasi va madaniy hayotga qo‘shilishi	166
Jamaldinov Sarvar Azimjanovich	Raqamli ta’lim jarayonlarini o‘rgatishning bo‘lajak pedagoglar tarbiyaviy faoliyatini rivojlantirishdagi ahamiyati	171
Olimova Sarvaraxon Sobitxon qizi	Sensorinevral eshitish nuqsoniga ega bolalarda rivojlanish dinamikasi: tibbiy va pedagogik qarashlar	176
Mamatqulov Botir	The interpretation of personal tragedy in the short stories of nazar eshonqul	181
Bobokalonov Rajab Ostonovich	Tibbiy terminlarda lisoniy lakuna hodisasi	188
Murodjonova Dilzoraxon Tolibjon qizi Iskandarov Sherzod Abdug‘aniyevich	“Tolerantlik” tushunchasining mazmun mohiyati	191
Туйбаева Саида Бахтияровна	Психологические механизмы самозащиты студентов	194
Tursunbayeva Durdonaxon Adxamjon qizi	Atrof-muhitni muhofaza qilishning zamonaviy konsepsiyalari: muammo va yechimlar	198
Ismoilova Zulayho Saidali qizi	Umumta’lim maktablarida xulqi og’ishgan o‘quvchilarning shaxs xususiyatlarini kompleks diagnostika qilish	203
Masharipova Saida Rahimovna	Zamonaviy oilalarda emotsional intellektni boshqarishning ijtimoiy- psixologik mexanizmlarini ishlab chiqish	208
Abdujobborova Rayhona Adhamjonqizi	Xotira turlaridan qanday qilib samarali foydalanish kerak.o‘quvchilar uchun praktik tafsiyalar	212
Arslanova Dilnoza Aleksandrovna Mirzayev Ismoiljon Xasanjon o‘g‘li	Nutqiy rivojlanish bilan mantiqiy fikrlash o‘rtasidagi bog‘liqlik: lingvistik kompetensiya.	216
Xasanova Aziza Kumushbek qizi	Davlat tili taraqqiyoti: muammo va yechimlar	219
Xolboyev Izzatillo Axmadillo o'g'li	Talabalarning akademik muaffaqiyatiga ta’sir etuvchi psixologik omillarning tahlili: o'zini- o'zi tartipka solish strategiyalari	223
Кабулов Саулат Толыбаевич	Основные принципы и теория преподавания русскому языку и литературе	226
Saitova Komila G'ulom qizi	Stressga chidamlilikning psixologik determinantlari: ong, iroda va emotsional o‘zini boshqarishning o‘zaro aloqasi	231
Ro‘ziyeva Sitora Odil qizi	Nega ingliz tili dunyo tili hisoblanadi?	234
To'ychiyeva Madinaxon Sherquzi qizi	Mustaqil ta’lim metodlarining o'quv motivatsiyasiga ta’siri	237
Murodjonova Dilzoraxon Tolibjon qizi	Kimyoning kriminalistikadagi o‘rni	240

To‘rayeva Gulnora Nosirovna		
Qudratova Nozima Bahromovna	Tog‘ay Murod asarlarining til xususiyatlari	244
Pak Diana Aleksandrovna Qurbonova Zamira Mamat qizi	Yangi O‘zbekistonda ota-onalar universitetining maktabgacha ta’limdagi tarbiyaviy funksiyalarini kengaytirish mexanizmlari: muammolar va yechimlar	248
Abdullayeva Madinaxon Alisher qizi	Inglizcha varvarizmlarning o‘zbek tilidagi genderga xos qo‘llanish xususiyatlari	251
Ibrohimova Halima Vahobjonovna	Mamlakatimizda yoshlarning internet tarmogidan tog'ri fodalanishini nazorat qilish	254
Soliyev Ilhomjon Sobirovich	Eshitish nuqsoni bo‘lgan bolalarda nutq rivojlanishining logopedik asoslari	258
Akmalova Bahora Akmal qizi	Erta bolalik davrida ijtimoiy-emotsional va psixologik rivojlanish	261
Alimjonova Sabina Fazliddin qizi	Vatan himoyasi - jasorat ifodasi	265
Ganjiyev Feruz Furqatovich	Globallashuv davrida agressiv o‘smirlar jamiyatga moslashishining ijtimoiy-psixologik determinantlari	269
Zuxriddinova Risola Dilshodbek qizi	Tuban suvo’tlarining ekologiyadagi ahamiyati	274
Ibodulloyev Nurali Sheraliyevich	Integrativ yondashuv asosida otmlarida ta’lim sifatini boshqarish samaradorligini oshirish omillari	278
Umirbekova Nasiba Kenesbaevna	Axborot globallashuv jarayonida o‘smirlarning O‘z-o‘zini anglash transformatsiyasi jarayonlarini shakllantirishga ta’sir etuvchi omillar tahlili	282
Yarashov Azizbek Lazizovich	Correlation analysis of factors of social psychological competence of forensic psychologist expert	286
Ondayev Shuhrat Hasanovich	Profilaktika inspektorlarida kasbiy deformatsiyaning oldini olishning psixologik xususiyatlari	294
Narmuradova Rayhon Uktamovna	Jinoyat sodir etishda affekt holatining psixologik va huquqiy bahosi	298
Jumayeva Laylo Elmurodovna	Pedagogik jarayonda nutq texnikasining ta’lim samaradorligiga ta’siri	301

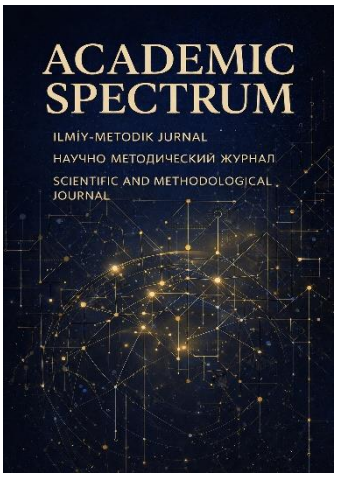

“ACADEMIC SPECTRUM”
ILMIY METODIK JURNALI UCHUN MAQOLALARNI RASMIYLASHTIRISH TALABLARI

“ACADEMIC SPECTRUM” ilmiy jurnali mualliflari diqqatiga!

1. “ACADEMIC SPECTRUM” ilmiy jurnali ilmiy maqolalarni o’zbek, rus va ingliz tillarida chop etadi.

2. E’lon qilinadigan maqolalarga bo’lgan asosiy talablar:

- ishning dolzarbligi va ilmiy yangiligi;
- maqolaning hajmi: adabiyotlar ro’yxati, chizma va jadvallar inobatga olingan holatda 3-8 betgacha;
- maqola nomi, annotatsiya (50-60 ta so’z) va tayanch so’zlar (8-10 ta) ingliz, o’zbek va rus tillarida keltiriladi.

3. Maqola boshida mavzu, muallifning F.I.O. (to’liq yozilishi kerak), mualliflar bir nechta bo’lsa, ularning har biri haqida to’liq ma’lumotlar berilishi shart, tashkilot, shahar, mamlakat, muallifning e-maili ko’rsatiladi. Matnda kirish qismi, tadqiqot obyekti va qo’llanilgan metodlar, olingan natijalar va ularning tahlili, xulosa, adabiyotlar ro’yxati, albatta, keltiriladi. Maqolada keyingi 10-15 yilda e’lon qilingan adabiyotlarga havola qilinishi tavsiya etiladi.

4. Matn uchun: Microsoft Word; Times New Roman, 12 shrift, maqola nomi bosh harflarda, interval 1,0; abzas 1,0 sm, yuqori va pastki tomon 2 sm, chap va o’ng tomon 2 sm.

5. Agar maqolaga rasm, jadval, diagramma, sxema, chizma, turli grafik belgilar kiritilgan bo’lsa, ular aniq va ravshan tasvirlanishi, qisqartmalarning to’liq izohi yozilishi lozim. Formulalar matnga maxsus kompyuter dasturlarida kiritilishi kerak.

6. Iqtibos olingan yoki foydalanilgan adabiyot satr osti izohi tarzida emas, balki maqola oxirida asosiy matndagi ketma-ketligi asosida umumiy ro’yxatda ko’rsatiladi. Matn ichidagi ko’chirmadan so’ng iqtibos olingan asarning ro’yxatdagi tartib raqami va sahifasi kvadrat qavs ichida beriladi. Bu o’rinda kitob, to’plam, monografiyalar uchun mualliflarning ism-familiyalari, manbaning to’liq nomi, nashr ko’rsatkichi (shahar, nashriyot va nashr yili) ko’rsatiladi. Jurnal maqolalari va boshqa davriy nashrlar uchun mualliflarning ism-familiyalari, maqola nomi, jurnal nomi, yili va soni, sahifa nomeri ko’rsatiladi.

7. Maqola matni kamida 70-80 % muallifning shaxsiy izlanishlari natijasiga asoslanishi lozim. Topshirilgan maqolalar “Antiplagiat” tizimi yordamida tekshiriladi.

8. Tahririyatga taqdim qilingan maqolalar tahririyat tomonidan taqrizga beriladi. Maqola taqrizdan qaytgach, agar zarur bo’lsa, barcha savol va e’tirozlar bo’yicha muallifga qayta ishlash uchun taqdim etiladi. Maqola nusxalari qaytarilmaydi.

9. Tahririyat maqolani taqrizga yuboradi, taqriz ijobiy bo’lsa maqola jurnalda chop etish uchun qabul qilinadi. Jurnalda anjuman tezislari va ma’ruzalari chop etilmaydi. E’lon qilingan materiallarning haqqoniyligiga va ko’chirilmaganligiga shaxsan muallif javobgardir.

10. Tahririyat maqolaga ayrim kichik o’zgartirishlarni kiritishi mumkin. Yuqoridagi talablarga javob bermaydigan maqolalar tahririyat tomonidan ko’rib chiqilmaydi va muallifga qaytarilmaydi.

11. Ijobiy taqriz berilgan maqola tahririyat tomonidan qabul qilingan sanaladi. Jurnal tahririyati maqola matnini qisqartirish va unga tahririy o’zgartirishlar kiritishga haqlidir.

12. Yuqoridagi talablarga javob bermaydigan maqolalar tahririyat tomonidan qabul qilinmaydi va ko’rib chiqilmaydi.

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Buxoro viloyat Axborot va Ommaviy komunikatsiyalar boshqarmasi tomonidan 2025-yil 26-dekabrdagi №1273056 sonli guvohnoma bilan ro‘yxatga olingan.

Tahririyat manzili: 200117, O‘zbekiston Respublikasi,
Buxoro shahri Alpomish ko‘chasi, 9-uy
Elektron manzil: https://fanistiqbollari.uz
Telegram raqami: -998 (91) 245-46-66

“ACADEMIC SPECTRUM” ilmiy-metodik jurnal.
Buxoro, 2026. № 1-Son.